

มท ๗/๕๑ (๕)
๓

ประกาศคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ตามกรอบทิศทาง การสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน สภาองค์กรชุมชนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามข้อ ๑๔ (๔) ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการขอจัดสรรและขอกู้ยืมเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ ขอจัดสรรและขอกู้ยืมเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๘) คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก ประกาศคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙

ประกาศหรือข้อกำหนดคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมใดที่ขัดแย้งกับประกาศนี้ ให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน” หมายความว่า เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ตามระเบียบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๘

“คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับตำบล” หมายความว่า คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับตำบล ตามระเบียบกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยอาสาสมัคร พิตักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๘

“คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับอำเภอ ตามระเบียบกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๘

“คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ระดับจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๘

“สภาองค์กรชุมชนตำบล” หมายความว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น” หมายความว่า หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๗

“สถาบันการศึกษา” หมายความว่า สถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“สถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานการศึกษาของรัฐ ที่มีเรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

“สถาบันการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า โรงเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน และอยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๕ โครงการที่จะขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนต้องเป็นไปตามกรอบทิศทาง การสนับสนุน เงินกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงพื้นที่เป้าหมาย และผู้ยื่นคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจะต้องเป็น กลุ่มเป้าหมายตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ข้อ ๖ การขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน สภาองค์กรชุมชนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายตามข้อ ๕ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

(๖.๑) เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน

(๑) ต้องเป็นเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๑ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นประธานคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด แล้วแต่กรณี โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดที่รับผิดชอบในการดูแล เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านที่ยื่นคำขอ ลงนามรับรองว่าเป็นโครงการที่สมควรได้รับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน และเป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินการที่มีอยู่

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนาประกาศผลการคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด แล้วแต่กรณี

(ค) สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด ที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี

(ง) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ของคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด ที่ยื่นคำขอ

(จ) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

(๖.๒) สภาองค์กรชุมชนตำบล

(๑) ต้องเป็นสภาองค์กรชุมชนตำบลที่มีการจัดแจ้งการจัดตั้งไว้กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๒ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นผู้ดำเนินการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนาหนังสือรับรองการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ออกให้โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

(ค) สำเนารายงานการประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่มีมติเห็นชอบให้ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลนำเสนอโครงการที่จะขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมต่อผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ

(ง) สำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ และประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ

(จ) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

(๖.๓) คณะกรรมการหมู่บ้าน

(๑) ต้องเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๓ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่รับผิดชอบในการดูแลคณะกรรมการหมู่บ้านที่ยื่นคำขอลงนามรับรอง ว่าเป็นโครงการที่สมควรได้รับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน และทางราชการมิได้จัดงบประมาณช่วยเหลือหรือสนับสนุนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้กับโครงการดังกล่าวไว้แต่อย่างใด

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนาหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน

(ค) สำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ง) สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้ใหญ่บ้าน (ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง)

(จ) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

(๖.๔) หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

(๑) ต้องเป็นหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๗

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๔ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดในพื้นที่ดำเนินโครงการ

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระหว่าง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับสถาบันการศึกษาที่เป็นที่ตั้งหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

(ค) สำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด ที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม และมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการยื่นข้อเสนอโครงการ

(ง) สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น และรองประธานกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด ที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ

(จ) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

(๖.๕) สถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๑) ต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเท่านั้น

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๕ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นผู้บริหารสูงสุด หรือผู้รักษาราชการแทนผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนาคำสั่งแต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(ค) สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด หรือผู้รักษาราชการแทนผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(ง) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

(๖.๖) สถาบันการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ต้องเป็นสถาบันการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) เอกสารข้อเสนอโครงการ ที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๒๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ผู้ที่ลงนามในคำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามแบบ - กส. ๖ ท้ายประกาศนี้ ต้องเป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา

(๔) เอกสารประกอบการยื่นคำขอ ประกอบด้วย

(ก) เอกสารข้อเสนอโครงการที่ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนตาม (๒)

(ข) สำเนารายงานการประชุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ค) สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา

(ง) หลักฐาน หรือเอกสารอื่นตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๗ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินช่วยเหลือและอุดหนุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการขอจัดสรร และขอกู้ยืมเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ข้อ ๘ วิธีการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือและอุดหนุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการกองทุน การรับเงิน และเบิกจ่ายเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๒

ประกาศ ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

วิจารณ์ สิมายา

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ชื่อคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับตำบล
ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด).....
โดย (ชื่อประธาน)สถานที่ทำการอยู่ที่
เลขที่ หมู่ที่ ถนน แขวง/ตำบล
เขต/อำเภอ จังหวัด เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินโครงการ
เป็นจำนวนเงิน บาท (.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาประกาศผลการคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในระดับที่ยื่นคำขอ
- ☐ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ที่มีมติเห็นชอบ
กับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัว ทสม. ของคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ในระดับที่ยื่นคำขอ
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง ประธานกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน
ระดับ.....

ขอรับรองว่าโครงการ..... ของ (ชื่อคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับตำบล ระดับอำเภอ หรือระดับจังหวัด)
เป็นโครงการที่สมควรได้รับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน และเป็นโครงการที่ไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินการที่มีอยู่

(.....)

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัด

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดย (ชื่อประธาน).....

สถานที่ทำการอยู่ที่

เลขที่ หมู่ที่ ถนน แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ จังหวัด เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินโครงการ

ของสภาองค์กรชุมชนตำบล.....

เป็นจำนวนเงิน บาท (.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาหนังสือรับรองการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่ออกให้โดย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- ☐ สำเนาหนังสือรายงานการประชุมของสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่มีมติเห็นชอบให้ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล นำเสนอโครงการ ที่จะขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนเสนอต่อผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ
- ☐ สำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้ดำเนินการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ และประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน).....

โดย (ชื่อประธาน).....สถานที่ทำการอยู่ที่.....

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินโครงการ.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท

(.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน
- ☐ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้ใหญ่บ้าน (ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง)
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน.....

ขอรับรองว่าโครงการ.....

ของ (ชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน).....

เป็นโครงการที่สมควรได้รับเงินช่วยเหลือและอุดหนุน และทางราชการมิได้จัดงบประมาณช่วยเหลือหรือสนับสนุน ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้กับโครงการดังกล่าวไว้แต่อย่างใด

(.....)

นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ.....

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ชื่อสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด).....

โดยการดำเนินการของ(ชื่อหน่วยอนุรักษ์).....

โดย (ชื่อหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์).....

สถานที่ทำการอยู่ที่

เลขที่ หมู่ที่ ถนน..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ จังหวัด เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินโครงการ.....

เป็นจำนวนเงิน บาท (.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระหว่างสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับสถาบันการศึกษาที่เป็นที่ตั้งหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น
- ☐ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัด ที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม และมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการยื่นข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ของผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น และรองประธานกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัด.....

(.....)

ตำแหน่ง หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัด.....

(.....)

ตำแหน่ง รองประธานกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด....

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....
วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ชื่อสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ).....
โดย (ชื่อผู้บริหารสูงสุด).....
สถานที่ทำการอยู่ที่.....
เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนิน
โครงการ.....
.....
เป็นจำนวนเงิน บาท (.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนาคำสั่งแต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด หรือผู้รักษาราชการแทน
ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง (ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษา)

คำขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

เรียน ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

(ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น).....

โดยการดำเนินการของ (ชื่อผู้บริหารสูงสุดของสถาบันการศึกษา).....

สถานที่ทำการอยู่ที่.....

เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ..... จังหวัด..... เบอร์โทรศัพท์.....

มีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินโครงการ.....

เป็นจำนวนเงิน บาท (.....)

โดยมีเอกสารประกอบการยื่นคำขอ ดังนี้

- ☐ เอกสารข้อเสนอโครงการ
- ☐ สำเนารายงานการประชุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดที่มีมติเห็นชอบกับโครงการ และให้ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
- ☐ สำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา
- ☐ หลักฐาน หรือเอกสารอื่นระบุ.....

ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการยื่นคำขอ นั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ตำแหน่ง (ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ประกาศสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ
รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ
รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบัญญัติของ
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ (๑) (ค) แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการกิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงาน
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เลขที่การสำนักงานนโยบาย
และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงออกประกาศกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ดังรายละเอียดท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

รวีวรรณ ภูริเดช

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในกระบวนการจัดทำ
รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

คำย่อ

IEE	รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination)
EIA	รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment)
EHIA	รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชน ในชุมชนอย่างรุนแรง (Environmental and Health Impact Assessment)
กก.วล.	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
คชก.	คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความหมายและประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” หมายความว่า กระบวนการศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบดังกล่าว ผลการศึกษา เรียกว่า รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้

๑. เป็นเครื่องมือที่จะช่วยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้น อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ในระดับมากน้อยเพียงใด และหากเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผู้พัฒนาโครงการจะต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการ

๒. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้นตามหลักวิชาการซึ่งจะได้เตรียมป้องกันและแก้ไขไว้ก่อนตั้งแต่ขั้นเตรียมโครงการ รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังจากได้มีการก่อสร้างและดำเนินการ

๓. เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจการลงทุนหรือพัฒนาโครงการ การเตรียมแผนงาน แผนการเงินในการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในขั้นตอนการอนุมัติ/อนุญาตของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย

๔. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลแก่สาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรที่อาจเกิดขึ้นได้

การจำแนกประเภทของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การกำหนดโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดที่จะต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะเป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ปัจจุบันรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑. รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination : IEE)

๒. รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA)

๓. รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่างรุนแรง (Environmental and Health Impact Assessment : EHIA)

นอกจากนี้ ยังมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับปอานุรักษ์เพิ่มเติม (วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๗) และกลไกการดำเนินงานด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการต่างๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔

รวมทั้ง พื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และรายงานการผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ขั้นพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนการดำเนินงานและการติดตามตรวจสอบ ซึ่งแต่ละขั้นตอน จะมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีบทบาท ดังนี้

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	บทบาท
ขั้นศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	เจ้าของโครงการ	- จัดเตรียมข้อมูลโครงการเพื่อใช้ในการศึกษา และจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้จัดทำรายงาน - ในขั้นตอนนี้ เจ้าของโครงการต้องวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่เริ่มโครงการ เนื่องจากการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องใช้เวลาในการศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทโครงการ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น - กำกับและร่วมทำงานกับผู้จัดทำรายงานฯ ในการประเมินผลกระทบ รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เจ้าของโครงการจะต้องนำไปปฏิบัติหลังจากที่รายงานฯ ได้รับความเห็นชอบแล้ว
	ผู้จัดทำรายงานฯ	- ประสานงานกับเจ้าของโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลโครงการในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องกำหนดขอบเขตการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดโครงการ สภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม - ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และรับฟังความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับเจ้าของโครงการ เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการจัดทำรายงาน
	ประชาชน/องค์กรเอกชน/หน่วยงานราชการอื่นๆ	- ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาในพื้นที่ เรื่องร้องเรียนและประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงการ (ถ้ามี) - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าในพื้นที่ และข้อมูลที่สำคัญอื่นๆ รวมทั้งความคิดเห็น ข้อห่วงกังวลต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	บทบาท
	สื่อมวลชน	- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
	สผ.	- พิจารณานโยบายผู้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม - จัดทำแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้คำแนะนำแก่เจ้าของโครงการหรือผู้จัดทำรายงานฯ เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ขั้นพิจารณา รายงาน	เจ้าของโครงการ	- เสนอรายงานฯ ให้ สผ. พิจารณาตามขั้นตอน - ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบที่ตั้งของโครงการ - เข้าร่วมชี้แจงให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อ คชก. ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณารายงาน
	ผู้จัดทำรายงานฯ	- เข้าร่วมชี้แจงข้อมูลที่เสนอในรายงานต่อ คชก. ร่วมกับเจ้าของ โครงการ
	สผ. /หน่วยงานที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติ หน้าที่แทน สผ.	- ตรวจสอบรายงานและพิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้นต่อรายงาน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการของ คชก. โดยปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด
	คณะกรรมการ ผู้ชำนาญการพิจารณา รายงานการประเมินผล กระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.)	- เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อรายงานการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้จัดทำรายงานหรือเจ้าของ โครงการ แก้ไขเพิ่มเติม หรือจัดทำรายงานใหม่ตามแนวทาง รายละเอียด ประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนดไว้ - ตรวจสอบสถานที่ที่เป็นที่ตั้งของโครงการที่เสนอรายงานการประเมินผล กระทบสิ่งแวดล้อม หรือมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการแทน - ในกรณีที่มิได้รับผลกระทบหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องเสนอ ข้อคิดเห็นในระหว่างการพิจารณารายงานฯ คชก. จะนำความเห็น ดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย
	หน่วยงานอนุมัติ/ อนุญาต	- เป็นองค์ประกอบใน คชก. - ร่วมพิจารณารายงาน รวมทั้งให้ข้อมูลและระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้องแก่ คชก.
	คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.)	- ในกรณีโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการของหน่วยงานของ รัฐหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการร่วมกับเอกชนที่ต้องขอความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี จะต้องเสนอรายงานต่อ กก.วล. และให้ ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	บทบาท
ขั้นการดำเนินงานและการติดตามตรวจสอบ	เจ้าของโครงการ	- ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำและส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ทั้งนี้ การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ จะต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริง
	ประชาชน/องค์กรเอกชน/ สื่อมวลชน	- ควรมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ให้ข้อคิดเห็นหรือเฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ
	หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาต	- กำกับดูแลโครงการให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเงื่อนไขการส่งอนุญาต - รับและรวบรวมรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ส่งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) ในเขตท้องที่นั้น หรือ สผ. สำหรับโครงการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภายใน ๖๐ วันนับจากวันที่ได้รับรายงาน - นำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ เพื่อพิจารณาประกอบการขอรับใบอนุญาต และ/หรือ ต่ออายุใบอนุญาต
	สผ.	- รวบรวมรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ จาก ทสจ. และหน่วยงานอนุมัติ/อนุญาต และจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะและความเห็นเสนอต่อ กก.วล. อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

หมายเหตุ: การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรก เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้ การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย^๑

“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” หมายถึง กระบวนการที่จัดให้มีขึ้นในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ สามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการนั้น อันเป็นการสื่อสารสองทาง

หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและจำเป็นต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนที่เข้าใจหลักการและแนวทางในการจัดการการมีส่วนร่วมให้ประสบความสำเร็จหรืออย่างมีความหมาย มิฉะนั้น อาจประเมินสถานการณ์ไม่ถูกต้องและอาจทำให้เกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีการวางแผนให้เป็นขั้นเป็นตอน มีการประเมินปัญหาในแต่ละขั้นตอน และปรับวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ในการบรรลุการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องดำเนินการตามหลักการ ได้แก่ การวางแผนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างถูกต้องและเหมาะสม การระบุกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ และการให้ความสนใจกับกลุ่มเปราะบางเป็นพิเศษ^๒

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประสบความสำเร็จ ต้องให้ความสำคัญใน ๒ ส่วน^๓ คือ

๑. หลักการพื้นฐานของการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยหลัก ๔ S คือ

๑.๑ Starting Early (การเริ่มต้นเร็ว) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วิทยายุแรก มีการให้ข้อมูล กระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น และให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการตัดสินใจ นอกจากนี้ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น จะช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ

๑.๒ Stakeholders (ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง) หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมอีกประการหนึ่งคือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม แต่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอาจถือว่าต้องรับฟังข้อมูลหรือปรึกษาหารือเป็นอันดับแรกๆ

๑. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๘

๒. พันธมิตรการพัฒนาชุมชนน้ำโขงเพื่อสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๔

๓. มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖

๑.๓ Sincerity (ความจริงใจ) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่รับผิดชอบ ในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นมิติที่มีการให้ความสำคัญในการบริหารการมีส่วนร่วมให้ประสบความสำเร็จ หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือผู้มีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงจัง เปิดเผย ซื่อสัตย์ ปราศจากอคติ และมีการสื่อสารสองทางอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ ตอบสนองต่อความสงสัยของผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ Suitability (วิธีการที่เหมาะสม) การเลือกเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคมและค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการ ความสามารถและความพร้อม รวมทั้งข้อจำกัดของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

๒.๑ ขั้นเตรียมการ กำหนดทีมงานหรือผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบสถานการณ์ภายในผู้ที่รับผิดชอบในการตัดสินใจ เช่น ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาการจัดกิจกรรม และงบประมาณ เป็นต้น และประเมินสถานการณ์สาธารณะ เช่น กำหนดระดับความสนใจของสาธารณะหรือชุมชนในประเด็นที่ต้องตัดสินใจ เป็นต้น

๒.๒ ขั้นการวางแผน นำข้อมูลต่างๆ จากขั้นการเตรียมการ โดยต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดผู้มีส่วนได้เสียและวิเคราะห์ความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ตลอดจนนำมาเขียนแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและก่อให้เกิดความร่วมมือในการประสานงาน

๒.๓ ขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นการดำเนินการตามแผน ซึ่งต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการของแต่ละกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น สถานที่จัดเวทีสาธารณะ เอกสารประกอบการจัดเวทีสาธารณะ กำหนดการ วิทยากร เป็นต้น

นอกจากนั้น การจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเตรียมการและวางแผนการให้ข้อมูล และการหารือกับชุมชนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง รวมทั้งสอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมหารือ ทั้งนี้ ในการหารือผู้ดำเนินการหารือควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลักของการหารือ ดังนี้

๑. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของโครงการ โดยต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโครงการอย่างครบถ้วนทั้งในด้านประโยชน์ที่จะได้รับและด้านผลกระทบทางลบ ให้ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ โดยข้อมูลที่เจ้าของโครงการจะต้องเผยแพร่แก่ประชาชน จะต้องประกอบด้วย

- ๑.๑ เหตุผลความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของโครงการ
- ๑.๒ สำคัญของโครงการ/ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- ๑.๓ ผู้ดำเนินการ
- ๑.๔ สถานที่ดำเนินการ
- ๑.๕ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- ๑.๖ ผลกระทบด้านบวกหรือผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มจะได้รับ

๑.๗ ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม และประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

๑.๘ แหล่งเงินทุน (กรณีเป็นโครงการของรัฐ)

ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ เจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่เปิดเผยของหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐ สถานที่ที่จะดำเนินโครงการ และชุมชนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ โครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘^๔

๒. ช่วงเวลาของการเปิดเผยข้อมูล การให้ข้อมูลนั้นจะต้องแน่ใจว่าประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลของโครงการล่วงหน้า เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีเวลาเพียงพอที่จะสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาสาระ และสามารถตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำต่อโครงการอย่างเป็นประโยชน์ได้ การให้ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการนั้น ควรให้ตั้งแต่เริ่มออกแบบโครงการ นอกจากนี้ เจ้าของโครงการต้องจัดทำแผนการให้ข้อมูลข่าวสารและการหารือกับผู้มีส่วนได้เสีย แผนการดำเนินงานนี้ควรประกาศให้ประชาชนได้รับทราบถึงวิธีการให้ข้อมูล และการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับการที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงข้อมูล และเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ได้ตามเวลาที่กำหนด

๓. ความโปร่งใสของการให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสีย จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของผู้มีส่วนได้เสียในการเข้าถึงข้อมูลโครงการ และเข้าใจรายละเอียดโครงการ และสามารถประเมินทางเลือกต่างๆ ตลอดจนชี้แจงข้อห่วงกังวลและข้อคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ ปราศจากความกลัวเกรงหรือการบังคับ ฉะนั้น ข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะในด้านเทคนิคควรที่จะได้มีการกลั่นกรอง และใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ โดยผู้เข้าร่วมประชุมสามารถร่วมหารือในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับโครงการและผลกระทบได้ วิธีการหารือจะต้องครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ เอกสารและภาษาที่ใช้ควรจะมีการปรับให้เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมหารือที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะหากผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นกลุ่มชุมชนดั้งเดิมหรือชนเผ่า

ทั้งนี้ เจ้าของโครงการจะต้องบันทึกการหารือในประเด็นต่างๆ ให้ครบถ้วน และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนรับทราบภายหลังวันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นด้วย

๔. ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, พ.ศ. ๒๕๔๘

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน สามารถแบ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ออกเป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

๑. ผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่

“กลุ่มผู้เสียประโยชน์” เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากโครงการในด้านลบทั้งทางตรงและทางอ้อม

“กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์” เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากโครงการในด้านบวกทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒. ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่

“เจ้าของโครงการ” ในที่นี้ อาจหมายถึงหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชนที่เป็นผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งรวมถึง กรณีการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

“ผู้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย”

ทั้งนี้ เจ้าของโครงการและผู้จัดทำรายงานฯ จะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอนของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๓. ผู้ที่ทำหน้าที่พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่

“สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)” ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) หรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

“คชก.” และ/หรือ “กก.วล.”

“ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจอนุมัติอนุญาตโครงการ” เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมาย

๔. หน่วยงานราชการในระดับต่างๆ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น

๕. องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และนักวิชาการอิสระ

“องค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม” ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือองค์กรชุมชนที่สนใจและทำงานด้านสิ่งแวดล้อม หรือองค์กรพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่หรือเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่

“สถาบันการศึกษา” ในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ภายในพื้นที่ศึกษา หรือบริเวณใกล้เคียง

“นักวิชาการอิสระ” รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และนักวิชาการต่างๆ

๖. สื่อมวลชน ทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง ซึ่งมีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ผลกระทบของโครงการและความก้าวหน้าในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
๗. ประชาชนทั่วไป ที่สนใจและมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจำแนกผู้มีส่วนได้เสีย

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

๑. จำแนกหัวข้อด้านสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชน
๒. จำแนกผู้มีส่วนได้เสีย
๓. จัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน กรอบการมีส่วนร่วม และกิจกรรมที่จะดำเนินงานร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย
๔. ให้ข้อมูลกับสาธารณะ
๕. ดำเนินการปรึกษาหารือ โดยดำเนินการร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียตลอดกระบวนการ
๖. จัดทำแผนการติดตามอย่างมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ ประเด็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การวิเคราะห์และจำแนกผู้มีส่วนได้เสีย เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการระบุผู้มีส่วนได้เสียหลัก การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียจึงทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญมากเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ ดังนั้น ผู้ดำเนินโครงการจะต้องให้บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อให้ได้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการมีส่วนร่วมของโครงการ^๕

การจำแนกผู้มีส่วนได้เสีย ควรยึดหลักการรวมผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ให้มากที่สุด และจะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มด้วย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย การแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย อาจแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มากกว่ากลุ่ม ๗ กลุ่ม หรือบางพื้นที่อาจไม่มีบางกลุ่ม ผู้ดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับโครงการและสถานการณ์

หลักเกณฑ์การจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตามหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่กล่าวมา การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีลักษณะเป็นกระบวนการ มิใช่การจัดรับฟังความคิดเห็นเพียงครั้งเดียวจะสำเร็จได้ทุกกรณี อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติจริงอาจจำเป็นต้องดำเนินการมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ขอให้คำนึงถึงหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และหลักการสำคัญของการจัดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

๑. กรณีโครงการที่ต้องทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) :

๑.๑) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องเข้าพื้นที่โครงการเพื่อเตรียมการก่อนการรับฟังความคิดเห็น (Preparation Process) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนโดยให้ข้อมูลโครงการกับประชาชน ประสานงานและให้ข้อมูลโครงการแก่ผู้นำชุมชนและหน่วยงาน

๑.๒) ในระหว่างการจัดทำรายงาน ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นในประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวล อย่างน้อย ๑ ครั้ง และต้องนำผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นระบุไว้ในรายงานฯ รวมทั้งนำมาประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบด้วย

๒. กรณิโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA):

๒.๑) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องเข้าพื้นที่โครงการเพื่อเตรียมการก่อนการรับฟังความคิดเห็น (Preparation Process) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๒.๑.๑) เตรียมความพร้อมของชุมชนโดยให้ข้อมูลกับประชาชน (Public Information) ในประเด็นรายละเอียดโครงการ และกตีกการรับฟังความคิดเห็นของโครงการ โดยเน้นการสื่อสารในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น การจัดทำเป็น infographic คลิปวิดีโอสั้นๆ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและเพียงพอต่อการแสดงความเห็น

๒.๑.๒) วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Analysis) เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม (Stakeholder Engagement)

๒.๑.๓) ปรัชษาหารือเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และรูปแบบการจัดรับฟังความคิดเห็นที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

๒.๒) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ ต้องดำเนินการตามกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อย่างน้อย ๒ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๒.๑) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่หนึ่ง : เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ อีกทั้งยังเป็นการนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการศึกษา และการจัดทำรายงานฯ ให้ครบถ้วน

๒.๒.๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่สอง : เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจในรายงานฯ และมาตรการฯ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นให้นำมาปรับปรุงรายงานฯ และมาตรการฯ และจะต้องผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานฯ สำหรับโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อนอาจจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง โดยอาจพิจารณาใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมอื่นๆ ที่เหมาะสมด้วย

ทั้งนี้ ในการให้ข้อมูลโครงการกับผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องจัดวางเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ในสถานที่สาธารณะ รวมทั้งอาจเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

๓. กรณีโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่างรุนแรง (EHIA) :

๓.๑) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องเข้าพื้นที่โครงการเพื่อเตรียมการก่อนการรับฟังความคิดเห็น (Preparation Process) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๓.๑.๑) เตรียมความพร้อมของชุมชนโดยให้ข้อมูลกับประชาชน (Public Information) ในประเด็น รายละเอียดโครงการ และกติกการรับฟังความคิดเห็นของโครงการ โดยเน้นการสื่อสารในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น การจัดทำเป็น infographic คลิปวิดีโอสั้นๆ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและเพียงพอต่อการแสดงความเห็น

๓.๑.๒) วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Analysis) เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม (Stakeholder Engagement)

๓.๑.๓) ปรัชษาหรือเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และรูปแบบการจัดรับฟังความเห็นที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

๓.๒) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ ต้องดำเนินการตามกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างน้อย ๓ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๒.๑) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่หนึ่ง : เป็นการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรายละเอียดโครงการ และการประเมินทางเลือกโครงการ เพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นห่วงกังวลและแนวทางในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขอบเขตการศึกษาและการประเมินทางเลือก อีกทั้งยังเป็นการนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการศึกษา และการจัดทำรายงานฯ ให้ครบถ้วน ทั้งนี้ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่หนึ่งจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ต้องแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ก่อนวันจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแจ้งให้ทราบผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียที่สนใจสามารถเตรียมตัวเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง

๒) ต้องเปิดเผยเอกสารโครงการล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยระบุถึงความเป็นมา ความจำเป็น กระบวนการ และแนวทางในการดำเนินโครงการ รวมถึงนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร่างข้อเสนอการกำหนดขอบเขต และแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนพิจารณา โดยผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง ทั้งนี้ ควรเป็นช่องทางการสื่อสารเช่นเดียวกับการแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบกำหนดการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓) จัดระบบการลงทะเบียนเพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความประสงค์ที่จะให้ความเห็นในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สามารถลงทะเบียนล่วงหน้าได้โดยสะดวก

๔) การจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ต้องจัดช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้นำเสนอประเด็นห่วงกังวล ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมตามระยะเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ ต้องรับฟังความเห็นให้ครบถ้วน

๕) ภายหลังจากจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นฯ จะต้องเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน โดยต้องมีช่องทางการสื่อสารอย่างน้อย ๓ ช่องทาง ทั้งนี้ ควรเป็นช่องทางการสื่อสารเช่นเดียวกับการแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบกำหนดการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖) ให้ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ สรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน พร้อมทั้งคำชี้แจง และนำเสนอขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน รวมทั้งนำไปประกอบการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๒) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่สอง : เป็นการจัดรับฟังความคิดเห็นในขั้นตอนการประเมินและจัดทำรายงานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลของกลุ่มเป้าหมายหลักอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่สองจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ให้ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับโครงการหรือกิจการที่กำลังดำเนินการจัดทำรายงานฯ โดยจะต้องมีข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ขนาด กำลังการผลิต และขนาดพื้นที่ของโครงการหรือกิจการ ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการ และข้อมูลรายละเอียดที่มีนัยสำคัญอื่นๆรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ

- ระยะเวลาที่คาดว่าจะสามารถเริ่มดำเนินโครงการหรือกิจการ
- ชื่อเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตตามกฎหมาย หมายเลขโทรศัพท์ และสถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลเพิ่มเติม

- วัน เวลา และสถานที่ที่จะมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย
- ป้ายแสดงข้อมูลตามรายละเอียดข้างต้น จะต้องมีสถานที่ตั้งและขนาดที่ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงและอ่านข้อมูลได้โดยสะดวก

๒) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ให้ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ แสดงชื่อโครงการหรือกิจการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประเด็นที่จะมีการสำรวจหรือรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียให้ชัดเจน โดยประเด็นที่จะสำรวจแต่ละประเด็นจะต้องสอดคล้องกับรายละเอียดของโครงการหรือกิจการนั้นๆ ด้วย

๓) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ควรให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษา ทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการหรือกิจการดังกล่าว

๔) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ อาจทำโดยวิธีดังต่อไปนี้

- การสัมภาษณ์รายบุคคล
- การแสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรสาร ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใดที่เหมาะสม
- การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียรับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
- การสนทนากลุ่มย่อย
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๕) เมื่อผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ สำนักรวความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียแล้ว จะต้องสรุปผลการสำรวจความคิดเห็น ทั้งในด้านบวกและในด้านลบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ดำเนินการสำรวจความเห็นเสร็จสิ้น โดยให้แสดงรายงานสรุปความคิดเห็นไว้ในสถานที่สาธารณะ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสถานบริการสุขภาพของรัฐในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการหรือกิจการ หรือจุดที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงและพบเห็นได้โดยง่าย ทั้งนี้ จะต้องแสดงรายงานสรุปความคิดเห็น ในสถานที่ดังกล่าวข้างต้นไว้เป็นเวลา ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๓.๒.๓) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่สาม: เป็นการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อทบทวนร่างรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนสมบูรณ์ของร่างรายงานฯ รวมถึงนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ต่อร่างรายงานฯ ดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจในร่างรายงานและมาตรการฯ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นให้นำมาปรับปรุงร่างรายงานฯ และมาตรการฯ และจะต้องผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานฯ สำหรับสำหรับโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อนอาจจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง โดยอาจพิจารณาใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมอื่นๆ ที่เหมาะสม ทั้งนี้ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่สาม จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ต้องแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ก่อนวันจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นโดยแจ้งให้ทราบผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียที่สนใจสามารถเตรียมตัวเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง

๒) ต้องเปิดเผยร่างรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์ และมาตรการฯ ล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนพิจารณา ผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง ทั้งนี้ ควรเป็นช่องทางการสื่อสารเช่นเดียวกับการแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบกำหนดการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

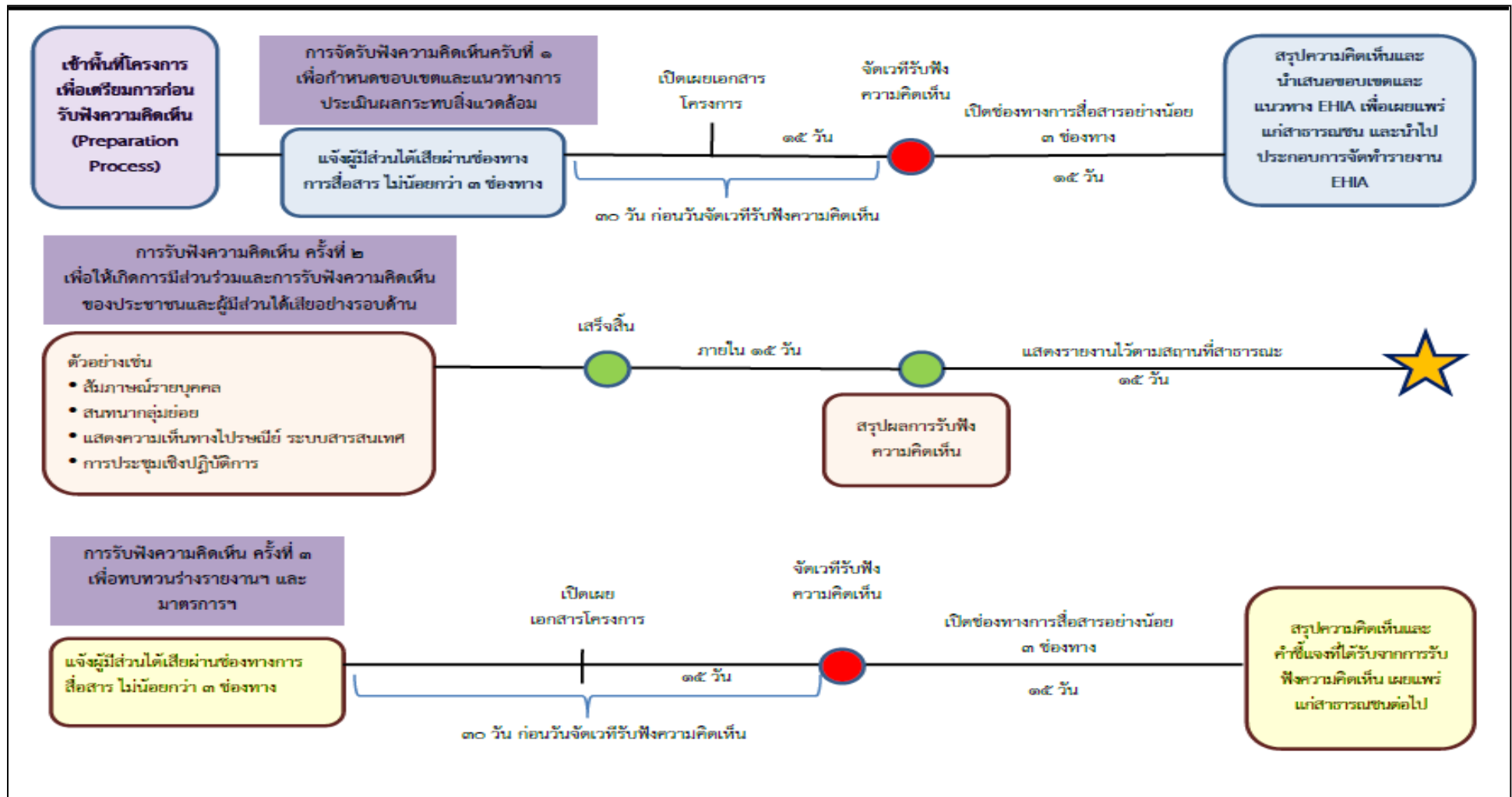
๓) การจัดเวทีการทบทวนร่างรายงานฯ ต้องจัดช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อร่างรายงานฯ ตามระยะเวลาที่เหมาะสมทั้งนี้ต้องรับฟังความเห็นให้ครบถ้วน

๔) ภายหลังจากจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นฯ จะต้องเปิดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน โดยต้องมีช่องทางการสื่อสารอย่างน้อย ๓ ช่องทาง ทั้งนี้ ควรเป็นช่องทางการสื่อสารเช่นเดียวกับการแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบกำหนดการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๕) ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ สรุปความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียพร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนต่อไป

ทั้งนี้ ในการให้ข้อมูลโครงการกับผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องจัดวางเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ในสถานที่สาธารณะ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสถานบริการสุขภาพของรัฐในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการหรือกิจการ หรือจุดที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงและพบเห็นได้โดยง่าย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

สรุปกระบวนการรับฟังความคิดเห็นกรณีโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่างรุนแรง (EHIA) ดังภาพ

แผนผังกระบวนการรับฟังความคิดเห็นกรณีโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการ กิจการหรือการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชนอย่างรุนแรง (EHIA)

หลักเกณฑ์การจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในกรณีโครงการที่ต้องทำรายงาน IEE EIA และ EHIA ได้มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ โดยจะต้องยึดหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยในการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ สรุปแนวทางการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในกรณีโครงการที่ต้องทำรายงาน IEE EIA และ EHIA ดังนี้

ตารางสรุปแนวทางการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายงาน	จำนวนครั้ง (อย่างน้อย)	การรับฟังความคิดเห็น	วัตถุประสงค์
IEE	๑ ครั้ง	<u>ครั้งที่ ๑</u> ในระหว่างจัดทำรายงาน	- เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นในประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวล - นำผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นระบุไว้ในรายงานฯ รวมทั้งนำมาประกอบการพิจารณา กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
EIA	๒ ครั้ง	<u>ครั้งที่ ๑</u> การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอโครงการ รายละเอียดโครงการ ขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ	- เพื่อให้ข้อมูลกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการที่จะเกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขอบเขตการศึกษา และการประเมินทางเลือกโครงการ - เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการศึกษา และการจัดทำรายงานฯ ให้ครบถ้วน
		<u>ครั้งที่ ๒</u> การรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม	- เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจในรายงานฯ และมาตรการฯ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นให้นำมาปรับปรุงรายงานฯ และมาตรการฯ และจะต้องผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานฯ
EHIA	๓ ครั้ง	<u>ครั้งที่ ๑</u> จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	- เพื่อให้ข้อมูลกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขอบเขตการศึกษาและการประเมินทางเลือก - เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการศึกษา และการจัดทำรายงานฯ ให้ครบถ้วน

รายงาน	จำนวนครั้ง (อย่างน้อย)	การรับฟังความคิดเห็น	วัตถุประสงค์
		<u>ครั้งที่ ๒</u> การจัดรับฟังความคิดเห็น ในขั้นตอนการประเมินและจัดทำ รายงานฯ	- เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลของกลุ่มเป้าหมายหลักอย่างรอบด้าน
		<u>ครั้งที่ ๓</u> จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น เพื่อทบทวนร่างรายงานฯ และ มาตรการฯ	- เพื่อให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนสมบูรณ์ของร่างรายงานฯ - เพื่อนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ต่อร่างรายงานฯ ดังกล่าว - นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นให้นำมาปรับปรุงร่างรายงานฯ และมาตรการฯ และจะต้องผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานฯ

หมายเหตุ: ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องเข้าพื้นที่โครงการเพื่อเตรียมการก่อนการรับฟังความคิดเห็น (Preparation Process)

เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้^๖

๑) การสำรวจความคิดเห็น

๑.๑ การสัมภาษณ์รายบุคคล

๑.๒ การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือโทรสาร ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด

๑.๓ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ

๑.๔ การสนทนากลุ่มย่อย

๒) การประชุมหารือ

๒.๑ การปรึกษาหารือ

๒.๒ การอภิปรายสาธารณะ

๒.๓ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

๒.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

๒.๕ การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๓) วิธีการอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด

^๖ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ทั้งนี้ ที่ผ่านมา มีหลายหน่วยงานได้รวบรวมเทคนิคและวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนต่างๆ ซึ่งรายละเอียดวิธีการดำเนินงาน สถานการณ์ที่ควรนำมาใช้และเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จสามารถศึกษาได้จากตัวอย่างแนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการในภาพรวมของมูลนิธิปรีดิยาโทปกรณ์บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๖ รายละเอียดตามภาคผนวก

การนำเสนอข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยจะต้องให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และรวบรวมประเด็นข้อคิดเห็นและความเป็นห่วงใยของประชาชน นำมาประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และพิจารณาว่าโครงการจะสามารถตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่ประชาชนเป็นห่วงได้อย่างไร พร้อมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งนี้ ในการนำเสนอข้อมูล ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องแสดงรายละเอียดอย่างน้อยที่สุด ดังนี้

๑. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา โดยเน้นพื้นที่อ่อนไหว เช่น ศาสนสถาน โรงเรียน สถานข้าราชการ อุทยานแห่งชาติ ค่ายทหาร สถานทูต รวมถึงชุมชนตามทิศทางลม ชุมชนที่เก็บตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนจุดที่มีมลพิษสูงสุด เป็นต้น
๒. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการแบ่งกลุ่มชุมชนตามพื้นที่ศึกษา
๓. การกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละชุมชนตามพื้นที่ศึกษาของโครงการ โดยให้แสดงสูตรหรือวิธีการคำนวณให้เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ และให้อธิบายวิธีการคัดเลือกจำนวนตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าทุกหน่วยประชากรมีโอกาสในการได้เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและไม่มีอคติ
๔. การสำรวจความคิดเห็น ควรมีรายละเอียดอย่างน้อย ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ โครงสร้างของครัวเรือน (กรณีเป็นผู้นำชุมชน ให้มีข้อมูลโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน) และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานฯ จะต้องนำเสนอข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้ดำเนินการมาทั้งหมด รวมทั้งแผนการดำเนินงานในอนาคต เสนอไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น เทคนิค วิธีการ วัน เวลา สถานที่ ผู้เข้าร่วม เป็นต้น ให้เสนอไว้ในภาคผนวกของรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แนวทางการประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการในภาพรวม

เทคนิค	ขั้นตอน					
	(๑) การริเริ่ม โครงการ	(๒) การออกแบบ โครงการ	(๓) การวางแผน โครงการ	(๔) การควบคุม ติดตามผล	(๕) การประเมินและ ตรวจสอบ โครงการ	(๖) การตัดสินใจ เกี่ยวกับอนาคต ของโครงการ
● เวทีสาธารณะ	•					•
● การพบปะแบบไม่เป็นทางการ	•			•	•	•
● คณะทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล	•		•		•	
● การประชุมเชิงปฏิบัติการ	•	•	•	•	•	•
● คณะที่ปรึกษา	•	•	•	•	•	•
● การสัมภาษณ์รายบุคคล	•				•	•
● การสนทนากลุ่มย่อย	•	•	•		•	•
● การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์	•				•	•
● การสำรวจความคิดเห็น	•		•		•	•
● สายด่วนสายตรง	•				•	
● การปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ (ประชาพิจารณ์)	•				•	•
● เอกสารข้อเท็จจริง	•		•		•	•

เทคนิค	ขั้นตอน					
	(๑) การริเริ่ม โครงการ	(๒) การออกแบบ โครงการ	(๓) การวางแผน โครงการ	(๔) การควบคุม ติดตามผล	(๕) การประเมินและ ตรวจสอบ โครงการ	(๖) การตัดสินใจ เกี่ยวกับอนาคต ของโครงการ
● จดหมายข่าว	•			•	•	
● รายงานการศึกษา	•	•	•		•	
● วิดีทัศน์	•		•	•	•	
● การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร	•		•	•	•	
● การแถลงข่าว	•	•			•	•
● เวทีนำเสนอข้อมูล	•		•	•	•	•
● การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง	•			•	•	•
● การจัดสัมมนาทางวิชาการให้แก่สื่อมวลชน	•		•	•	•	
● หอกระจายข่าวชุมชน	•			•	•	
● ทัศนศึกษา/เยี่ยมชมโครงการ	•			•	•	•
● การนำเสนอ	•	•	•	•	•	•
● การชี้แจงประชาชนในการประชุมของราชการ	•	•	•	•	•	•

ที่มา: ปรับปรุงมาจากคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนของมูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๖

หมายเหตุ: ขั้นตอนที่ (๖) การตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการ ในกรณีสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขนาดใหญ่

บรรณานุกรม

มูลนิธิปรีดิยาภิธานบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน, ๒๕๔๖

พันธมิตรการพัฒนาลุ่มน้ำโขงเพื่อสิ่งแวดล้อม, แนวปฏิบัติระดับภูมิภาค สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๐

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, คู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ, ๒๕๔๘

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๙

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีการและการนำไปสู่การปฏิบัติ, ๒๕๖๐